

KIRJALLINEN KYSYMYS 916/2013 vp

Ulkomaille maksettavat lapsilisät

Eduskunnan puhemiehelle

On käynyt ilmi, että suomalaiset työnantajat houkuttelevat ulkomaista työvoimaa Suomeen lupamalla palkanlisäksi lapsilisän tulijan kotimaahan jääville lapsille.

Lapsilisät luotiin aikoinaan vuonna 1946 taasaamaan suomalaisten lapsiperheiden ja lapsettomien perheiden tuloeroja. Samalla pyrittiin auttamaan varsinkin suurilapsisia perheitä talousahdingossa heti sodan jälkeen. Lapsilisät ovat sittemmin jääneet kaikkien suomalaisten lasten eduksi riippumatta perheen muusta tulotasosta. Lapsilisiä ei ole haluttu tehdä tarveharkintaisiksi, koska on katsottu, että lapsilisä on viimeinen kaikille tasapuolisesti annettava kädenojennus riippumatta siitä, tarvitseeko perhe tätä tulonlisää vai ei. Suomessa lapsilisä lasketaan perheen tuloksi, mutta ei verotettavaksi ansioksi. Se kuitenkin pienentää kaikkein köyhimpien saamaa viimekätistä sosiaaliturvaa, toimeentulotukea.

Toisin sanoen lapsilisän määrä vähennetään toimeentulotuesta. Tähän asiaan ei maassa ole saatu parannusta.

Istuva hallitus on jättänyt kaksi kertaa lapsilisien indeksikorotuksen tekemättä säästösyistä. Lapsilisä on vähävaraisille ja matalapalkkaisille tärkeä tulonlisä, ja sen olisi syytä pysyä indeksin mukana.

Nyt on käynyt ilmi, että Suomi maksaa toisen maan kansalaisten lapsille toiseen maahan lapsilisiä lapsista, jotka ovat toisen maan kansalaisia.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miksi Suomi maksaa toisen maan kansalaisille lapsilisiä toiseen maahan, vaikka lapsilisät on tarkoitettu suomalaisille lapsille?

Helsingissä 10 päivänä lokakuuta 2013

Maria Tolppanen /ps

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitantanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Maria Tolppasen /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 916/2013 vp:

Miksi Suomi maksaa toisen maan kansalaisille lapsilisää toiseen maahan, vaikka lapsilisät on tarkoitettu suomalaisille lapsille?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Lapsilisän maksaminen ulkomaille perustuu EU:n sosiaaliturvan koordinaatiolainsäädäntöön. Sitä on sovellettu Suomessa vuodesta 1994 lukien. Nykyisin EU/ETA -alueella maasta toiseen liikkuvien henkilöiden sosiaaliturvaan sovelletaan asetusta N:o 883/2004 sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta. Tämän lainsäädännön perusteella määräytyy muun muassa, minkä maan sosiaaliturvaan henkilö kuuluu. Asetuksen pääsäännön mukaan työntekijä kuuluu työskentelyvaltionsa sosiaaliturvalainsäädännön alaisuuteen asuinmaasta riippumatta. Näin ollen työskentelyvaltio vastaa oman lainsäädäntönsä mukaisten etuuksien maksamisesta.

Asetuksen mukaan henkilöllä on oikeus perhe-etuuksiin häneen sovellettavan sosiaaliturvalain-

säädännön mukaisesti myös toisessa jäsenvaltiossa asuvien perheenjäsentensä osalta ikään kuin he asuisivat työskentelyvaltiossa. Kaikkia asetuksen soveltamisalaan kuuluvia henkilöitä on kohdeltava yhdenvertaisesti. Näin ollen Suomeen toisesta EU/ETA- jäsenvaltiosta saapuvalle työntekijälle syntyy oikeus lapsilisään, vaikka hänen perheensä asuisi toisessa jäsenvaltiossa. Tällöin kuitenkin edellytetään, että työntekijän työskentely täyttää asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain mukaiset ehdot. Tällöin työskentelyn tulee kestää vähintään 4 kuukautta, viikoittaisen työajan tulee olla vähintään 18 tuntia ja palkan vähintään alan työehtosopimuksen mukainen tai 1 134 euroa kuukaudessa (2013).

Jos perheen vanhemmat asuvat ja/tai työskentelevät eri jäsenvaltioissa, voivat molemmat jäsenvaltiot olla vastuussa perhe-etuuksien maksamisesta. Asetuksessa on näitä tilanteita varten ensisijaisuussäännöt. Tällöin ensisijainen maksajavaltio on lapsen asuinvaltio, jos toinen vanhemmista on työssä siellä. Jos perhe-etuuksista ensisijaisesti vastuussa olevan valtion maksama määrä on pienempi kuin sen jäsenvaltion vastaava etuus, jossa lapsen toinen vanhempi on työssä, tämä toinen jäsenmaa vastaa perhe-etuuksien välisen erotuksen maksamisesta.

Helsingissä 30 päivänä lokakuuta 2013

Peruspalveluministeri Susanna Huovinen

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 916/2013 rd undertecknat av riksdagsledamot Maria Tolppanen /saf:

Varför betalar Finland barnbidrag till utlandet till medborgare i andra länder, trots att barnbidraget är avsett för finländska barn?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Betalningen av barnbidrag till utlandet grundar sig på EU:s lagstiftning om samordning av den sociala tryggheten. I Finland har lagstiftningen tillämpats sedan 1994. På dem som flyttar från ett land till ett annat tillämpas på EU/EES-området för närvarande förordning nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen. På basis av denna lagstiftning bestäms bland annat vilket lands sociala trygghet en person ska omfattas av. Enligt huvudregeln i förordningen omfattas anställda av den sociala trygghetslagstiftningen i den stat där de arbetar oavsett i vilken medlemsstat de är bosatta. Därmed svarar anställningsstaten för betalningen av de förmåner som personen är berättigad till enligt lagstiftningen i staten i fråga.

Enligt förordningen har anställda med stöd av den sociala trygghetslagstiftning som tillämpas

på dem rätt till familjeförmåner för de familjemedlemmar som bor i en annan medlemsstat på samma sätt som om dessa vore bosatta i anställningsstaten. Alla personer som hör till förordningens tillämpningsområde ska behandlas jämlikt. Således har arbetstagare som kommer till Finland från en annan medlemsstat i EU/EES rätt till barnbidrag, trots att deras familj är bosatt i en annan medlemsstat. I sådana fall förutsätter man dock att personens arbete uppfyller kraven i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad trygghet. Arbetet ska då pågå i minst fyra månader, veckoarbetstiden ska uppgå till minst 18 timmar och den anställde ska få minst den lön som fastställts i kollektivavtalet för branschen eller 1 134 euro i månaden (2013).

Om föräldrarna i familjen bor och/eller arbetar i olika medlemsstater, kan båda medlemsstaterna vara ansvariga för betalningen av familjeförmånerna. Med tanke på sådana situationer innehåller förordningen prioritetsregler. Om den ena föräldern arbetar i den stat där barnet är bosatt, ska i första hand denna stat betala förmånen. Om det belopp som betalas av den stat som i första hand är ansvarig för familjeförmånerna är lägre än motsvarande förmån i den medlemsstat där den andra föräldern arbetar, ska denna andra medlemsstat betala skillnaden mellan familjeförmånerna.

Helsingfors den 30 oktober 2013

Omsorgsminister Susanna Huovinen